

SVENSKT NÄRINGSLIV

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsenheten

Vår referens/dnr:

140/2020

Pär Andersson

Er referens/dnr:

A2020/01495/A

2020-10-29

Remissvar

Betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande och vill med anledning härav lämna synpunkter på nedanstående delar i betänkandet.

Sammanfattning

- Svenskt Näringsliv instämmer i att det är viktigt att betona att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och tillstyrker att detta uttrycks direkt i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att nuvarande arbetsvillkor ersätts med ett inkomstvillkor, men anser att det är en nödvändig förutsättning att inkomstnivåerna i inkomstvillkoret ska fastställas i lag och relateras till inkomstbasbeloppet.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker föreslagen modell för beräkning av ersättningsnivåer men anser att nedtrappningen av ersättning bör vara brantare än förslaget, nämligen 15 procentenheter efter 100 ersättningsdagar och 10 procentenheter efter 200 ersättningsdagar, och att försäkringen utformas som en obligatorisk försäkring genom att ersättningsnivåerna inte kopplas till medlemskap i arbetslöshetskassa utan istället till hur många månader ersättningstagaren har haft den minsta månadsinkomsten i inkomstvillkoret.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker föreslagen modell för beräkning av ersättningsperiodens längd.
- Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget att arbetsgivare som inte fullgör skyldigheten att lämna uppgifter till arbetslöshetskassorna ska kunna dömas till böter.
- Svenskt Näringsliv instämmer i utredningens uppfattning att 100-dagarsregeln inte bör återinföras.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att en ny bedömning av om näringsverksamhet har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder förkortas till tre år från det att verksamheten återupptogs.
- Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att tidsfristen, som ger företagare möjlighet att få kravet för inkomstvillkor och ersättning prövad mot tidigare inkomst, bestäms till 36 månader från verksamhetsstarten.

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
www.svensktnaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

1. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring

Utredningen föreslår att arbetslöshetsförsäkringens syfte klargörs i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring. Syftet enligt lagförslaget är att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten och att försäkringen ska bidra till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt.

En sådan uttrycklig bestämmelse i lagen understryker och lyfter fram utgångspunkten för hur villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning bör utformas.

Svenskt Näringsliv instämmer i att det är viktigt att betona att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och tillstyrker att detta uttrycks direkt i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

2. Utredningen föreslår att arbetsvillkoret ska ersättas med ett inkomstvillkor som kvalifikationsvillkor

Förslaget innebär att som kvalifikationsvillkor i arbetslöshetsförsäkringen ska nuvarande arbetsvillkor ersättas med ett inkomstvillkor. Förslagets genomförande utgår från att arbetsgivare sedan 2019 till Skatteverket inger månatliga arbetsgivardeklarationer med inkomstuppgifter på individnivå. Grunden för rätt till ersättning kommer att bestämmas utifrån att den sökande ska ha haft en minskad inkomst från förvärvsarbete.

Enligt huvudregeln i förslaget föreligger rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden inom en ramtid på tolv månader har haft en minsta månadsinkomst av förvärvsarbete under minst fyra månader och en minsta totalinkomst av förvärvsarbete. Det föreslås att regeringen i förordning fastställer minsta månadsinkomst och minsta totalinkomst för uppfyllande av inkomstvillkoret. Utredningens förslag är att minsta månadsinkomst och minsta totalinkomsten fastställs till 10 000 kr respektive 120 000 kr.

En sökande som inte uppfyller kravet på minsta totalinkomst enligt huvudregeln har rätt till arbetslöshetsersättning enligt en undantagsregel om han eller hon under fyra sammanhängande månader inom ramtiden uppfyllt kravet på en minsta månadsinkomst enligt huvudregeln.

Tillgången till inkomstuppgifterna i de månatliga arbetsgivardeklarationerna till Skatteverket underlättar för arbetslöshetskassornas administration, kontroll etcetera samtidigt som det inte längre finns ett behov av att arbetsgivarna ska utfärda nuvarande arbetsgivarintyg. Utfärdande av arbetsgivarintyg har av många företag ansetts vara administrativt betungande. Det finns således stora fördelar med att arbetslöshetskassorna kan få uppgifter direkt från Skatteverket istället för att anställningsförhållanden ska intygas av arbetsgivarna.

Enligt beräkningar som utredningen gjort utifrån beloppen i inkomstvillkoret kommer täckningsgraden att öka. En beräkning som gjorts utifrån 2017 års arbetslöshet visar en ökning på 7 procentenheter, från 40,4 procent till 47,4 procent.

Vidare förväntas antalet ersättningstagare att öka de kommande åren om arbetslöshetsförsäkringen reformeras enligt utredningens förslag. Detta är en konsekvens av att fler har möjlighet att kvalificera sig för rätten till ersättning. Utredningen bedömer att förslagen sammantaget är budgetneutrala. En viktig förutsättning för budgetneutralitet är att de belopp som utredningen utgår ifrån vad gäller inkomstvillkorets minsta månadsinkomst och minsta

totalinkomst också blir de som fastställs. Dessa belopp ska enligt förslaget fastställas och kunna ändras av regeringen i förordning.

Nuvarande arbetsvillkor i arbetslöshetsförsäkringen är reglerade i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Med hänsyn till att beloppen i inkomstvillkoret är uttryckt i absoluta tal kommer antalet ersättningstagare och därmed kostnaderna att öka i försäkringen om regeringen inte höjer beloppen per kalenderår i förhållande till inkomstökningarna på arbetsmarknaden. Vidare kommer minsta månadsinkomst och minsta totalinkomst som inte följer med inkomstutvecklingen att innebära låga ersättningsnivåer. Om försäkringen därigenom omfattar arbetssökanden som inte har någon starkare förankring på arbetsmarknaden kan det ifrågasättas om arbetslöshetsförsäkringen verkligen är en omställningsförsäkring. Beloppsnivåerna i inkomstvillkoret borde därför fastställas i lag och relateras till inkomstbasbeloppet.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att nuvarande arbetsvillkor ersätts med ett inkomstvillkor, men anser att det är en nödvändig förutsättning att inkomstnivåerna i inkomstvillkoret ska fastställas i lag och relateras till inkomstbasbeloppet.

3. Utredningen föreslår att ersättningens storlek baserad på inkomst ska variera mellan olika ersättningstagare

Förslaget innebär att den ersättningsgrundande inkomsten för en sökande som uppfyllt ett inkomstvillkor ska fastställas till ett belopp som motsvarar den sökandes totalinkomst av förvärvsarbete som har legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret, delat med tolv. För sökande som inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel fastställs en schablonersättning med utgångspunkt från den minsta totalinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Det föreslås vidare att ersättningens storlek, utöver den sökandes tidigare inkomst från förvärvsarbete, ska baseras på tiden som medlem i en arbetslöshetskassa och på tiden med arbetslöshetsersättning (nedtrappning).

Om den sökande varit medlem i arbetslöshetskassa tolv månader bestäms ersättningen till 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Ersättningen bestäms till 65 procent om medlemskapet varat under minst sex men inte tolv månader. Vid kortare tid än sex månader som medlem bestäms ersättningen till 50 procent. Det föreslås att regeringen i förordning fastställer den högsta ersättningsgrundande inkomsten. Utredningens förslag är att denna inkomst ska vara 25 000 kr.

Arbetslöshetsersättningen föreslås trappas ned med tio procentenheter efter 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden. Efter 200 ersättningsdagar ska ersättningen trappas ned med ytterligare fem procentenheter. Nedtrappningen kommer att gälla alla och vara enhetlig eftersom den föreslås konstrueras med utgångspunkt från den högsta ersättningsgrundande inkomsten och en nedtrappning av den procentuella ersättningsnivån.

Den föreslagna modellen för beräkning av ersättningsnivå ersätter bland annat den nuvarande grundförsäkringen. För att skapa starkare drivkrafter för ersättningstagaren att aktivt söka arbete och snabbt återgå i arbete bör dock nedtrappningen av ersättningen vara brantare, nämligen 15 procentenheter efter 100 ersättningsdagar och 10 procentenheter efter 200 ersättningsdagar. Med en sådan utformning förstärks arbetslöshetsförsäkringens karaktär av omställningsförsäkring.

En inkomstbaserad arbetslöshetsförsäkring bör vara obligatorisk. Behovet av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring blir tydligt när samhällsekonomin drabbas av olika typer av ekonomiska chocker såsom finanskrisen 2008–2009 och den nu pågående pandemin. Dessutom kan man konstatera att försäkringen på avgiftssidan redan är obligatorisk eftersom alla arbetsgivare betalar arbetsmarknadsavgift på alla anställdas lönesumma.

De olika ersättningsnivåerna bör således inte vara relaterade till medlemskap i arbetslöshetskassa utan istället variera beroende på hur många månader ersättningstagaren har haft den minsta månadsinkomsten i inkomstvillkoret, på samma sätt som när det gäller utredningens förslag på hur ersättningsperiodens längd ska beräknas. Försäkringens kvalifikationsvillkor kommer därmed att baseras enbart på tidigare inkomst. En sådan koppling innebär i praktiken att det avgörande för ersättningsnivån är hur etablerad ersättningstagaren är på arbetsmarknaden. Detta förstärker arbetslöshetsförsäkringens karaktär som omställningsförsäkring.

Svenskt Näringsliv tillstyrker föreslagen modell för beräkning av ersättningsnivåer men att nedtrappningen av ersättning bör vara brantare än förslaget, nämligen 15 procentenheter efter 100 ersättningsdagar och 10 procentenheter efter 200 ersättningsdagar, och att försäkringen utformas som en obligatorisk försäkring genom att ersättningsnivåerna inte kopplas till medlemskap i arbetslöshetskassa utan istället till hur många månader ersättningstagaren har haft den minsta månadsinkomsten i inkomstvillkoret.

4. Utredningen föreslår att ersättningsperiodens längd ska variera mellan olika ersättningstagare

Förslaget innebär att ersättningsperiodens längd kan variera beroende på antal månader inom ramtiden som den sökande har haft av förvärvsarbete motsvarande den minsta månadsinkomsten som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

Arbetslöshetsersättning ska lämnas som längst 300 ersättningsdagar (minst tolv månader med minsta månadsinkomst för att uppfylla inkomstvillkoret), 200 ersättningsdagar (minst åtta månader med minsta månadsinkomst för att uppfylla inkomstvillkoret) och 100 ersättningsdagar (minst fyra månader med minsta månadsinkomst för att uppfylla inkomstvillkoret). Den minsta månadsinkomsten enligt utredningens förslag är 10 000 kr. Arbetslöshetsersättningen ska lämnas under längst 66 ersättningsdagar till en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt undantagsregeln.

Arbetslöshetsersättning ska inte lämnas för de första sex ersättningsdagarna i en ersättningsperiod (karenstid).

Den föreslagna modellen innebär i praktiken att ersättningsperiodens längd beräknas utifrån hur etablerad ersättningstagaren är på arbetsmarknaden. Detta förstärker arbetslöshetsförsäkringens karaktär som omställningsförsäkring.

Svenskt Näringsliv tillstyrker föreslagen modell för beräkning av ersättningsperiodens längd.

5. Utredningen föreslår att det ska finnas en uppgiftsskyldighet för arbetsgivare i förhållande till arbetslöshetskassorna

Förslaget innebär att arbetsgivare på begäran ska lämna de uppgifter till en arbetslöshetskassa om enskilda anställningsförhållanden som har betydelse för ett ärende i kassan. Om arbetsgivaren eller uppdragsgivaren inte fullgör denna uppgiftsskyldighet ska de kunna dömas till böter.

Utredningen gör bedömningen att det kommer att vara förhållandevis ovanligt att en arbetslöshetskassa behöver vända sig till en arbetsgivare för att få ut uppgifter som inte redan framgår av andra underlag. De situationer i vilka en arbetsgivare trots arbetslöshetskassans anmodan vägrar att lämna ut uppgifter som behövs i kontrollsyrte förväntas av utredningen därför vara mycket få och följaktligen ha liten inverkan för små och medelstora företag.

Det är viktigt att arbetslöshetskassorna handlägger ärenden med hög kvalitet och att ersättning beviljas på ett korrekt sätt. Detta är viktigt för legitimiteten och förutsebarheten i systemet. Men den administrativa belastningen för företagen måste vara rimlig och motiverad. Uppgiftslämnarbördan måste därför hållas begränsad. De uppgifter arbetslöshetskassorna kan hämta in direkt från Skatteverket, avseende inkomster från den månatlig arbetsgivardeklarationen, får inte arbetslöshetskassorna belasta arbetsgivarna med.

Det är dock inte rimligt att en underlåtenhet att lämna uppgifter till arbetslöshetskassa är förknippad med straffsanktion i form av böter. Det kommer, som utredningen också konstaterar, att vara ytterst ovanligt att företag inte lämnar ut begärda uppgifter till arbetslöshetskassorna. Dessa ytterst få fall måste kunna hanteras på annat sätt än genom straffsanktion. Det kan också finnas situationer där arbetsgivare av olika skäl inte kan lämna ut uppgifter till en arbetslöshetskassa eller att framtagande av uppgifter kräver en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Det finns idag ingen sanktion mot arbetsgivare som inte utfärdar nuvarande arbetsgivarintyg, istället finns det möjligheter för den försäkrade att styrka uppgifterna på annat sätt. Om inte arbetsgivare medverkar till att lämna ut begärda uppgifter enligt utredningens förslag borde det på motsvarande sätt finnas möjligheter för arbetslöshetskassorna att få tillgång till uppgifterna på annat sätt. Det är under alla omständigheter inte rimligt att kriminalisera sådan underlåtenhet.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget att arbetsgivare som inte fullgör skyldigheten att lämna uppgifter till arbetslöshetskassorna ska kunna dömas till böter.

6. Vissa övriga frågor

100-dagarsregeln

Den så kallade 100-dagarsregeln gav tidigare den sökande möjlighet att under de 100 första ersättningsdagarna begränsa sitt arbetssökande yrkesmässigt och geografiskt. Bestämmelsen avskaffades 2007. Det finns idag ett utrymme för den arbetssökande att begränsa sitt sökområde i enlighet med bestämmelserna om lämpligt arbete.

Enligt kommittédirektiven ska utredningen analysera om det är lämpligt att införa en regel där arbetslösa ges rätt att begränsa sitt arbetssökande under de första 100 dagarna. Utredningen anser att 100-dagarsregeln inte bör återinföras.

Svenskt Näringsliv instämmer i utredningens uppfattning att 100-dagarsregeln inte bör återinföras.

Återupptagande av näringsverksamhet

En sökande ska inte längre anses vara företagare när näringsverksamhet upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten.

Utredningen anser att det även fortsättningsvis ska finnas en begränsning av rätten till ersättning när en sökande återupptar en verksamhet som lagts ned tillfälligt. En ny bedömning av om verksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten får göras först efter fem år enligt nuvarande regelverk. Utredningen anser att tidsgränsen på fem år är oproportionerligt lång och föreslår därför att den förkortas till tre år.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att en ny bedömning av om näringsverksamhet har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder förkortas till tre år från det att verksamheten återupptogs.

Överhoppningsbar tid för företagare som startat ny verksamhet

Utredningens förslag innebär att nuvarande lag om arbetslöshetsförsäkring och förordning om arbetslöshetsförsäkring ersätts med ny lag och förordning. Många av dagens bestämmelser förs över till det nya regelverket med mindre redaktionella och språkliga justeringar. Samtidigt tillkommer nya materiella bestämmelser.

Svenskt Näringsliv anser emellertid att det ibland kan vara svårt att utläsa om ett förslag i utredningen enbart innebär en överföring av en i nuvarande regelverk gällande bestämmelse till det nya regelverket eller om det är fråga om en materiell förändring. Ett sådant exempel är följande.

I utredningen föreslås att om det är mer förmånligt för den sökande ska, när ramtiden bestäms, tid hoppas över då den sökande har bedrivit verksamhet som företagare, om företaget lagts ned inom 36 månader från starten. En liknande regel finns i nuvarande regelverk. Utredningen föreslår dock att tidsfristen för att få ersättningen prövad mot tidigare inkomst förlängs från 24 till 36 månader från starten. Detta är positivt utifrån att tidsfristen på 36 månader korresponderar med den förlängning som genomförts av SGI-skydd för företagare vid uppstartsskede.

Förslaget innebär att den som startar en verksamhet men som av olika skäl inte lyckas få tillräcklig lönsamhet i verksamheten, ska kunna lägga ned denna och istället få sin ersättning prövad mot inkomster från tidigare arbete. Med hänsyn till att arbetsvillkoret ersätts med ett inkomstvillkor och att uttrycken inte är desamma i nuvarande lag och den nya lagen är det svårt att avgöra om den föreslagna regeln, bortsett från förlängningen av tidsfristen, innebär en materiell förändring. I nuvarande bestämmelse används exempelvis uttrycket "upphör att bedriva verksamhet" medan i utredningens förslag används uttrycket "företaget lagts ned".

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att tidsfristen, som ger företagare möjlighet att få kravet för inkomstvillkor och ersättningen prövad mot tidigare inkomst, bestäms till 36 månader från verksamhetsstarten.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Mattias Dahl